

**Научни приноси на докторантите по докторска програма
„Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“
(счетоводна отчетност и анализ на стопанската дейност),
обучавани в катедра „Счетоводство и анализ“, УНСС**

Докторант: **Борислав Андреев Боянов**
Научен ръководител: Проф. д-р Снежана Башева
Година на защита: 2014

Тема на дисертационния труд: **„Стандартизацията в счетоводството - проблеми и насоки на развитие”**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Обогатено е научното знание в областта на стандартизацията, която е определена като обективен, исторически детерминиран процес, чието възникване и развитие води до качествени промени в счетоводството. Формулирани са два основни аспекта на стандартизацията в счетоводството - организацията на счетоводството и счетоводните стандарти.
2. Направен е опит за научна класификация на етапите в развитието на процеса на стандартизация. Обособени са вертикална и хоризонтална класификация. Изяснени са същността и особеностите на всеки етап в хода на който се разширяват мащабите и дълбочината на стандартизацията. Очертани са насоките на бъдещото развитие на този процес.
3. В исторически план е направен ретроспективен анализ на възникването, развитието и състоянието на стандартизацията в Руската федерация и са обособени насоките на нейното развитие.
4. Извършен е ретроспективен анализ и научни обобщения относно състоянието и развитието на процеса на стандартизация в Естония и Чехия. Изведени са основните фактори, които обуславят спецификата на стандартизацията в тези страни.
5. Направени са научни обобщения относно възникването, състоянието и развитието на процеса на стандартизация, в частност на нормативната база на счетоводството в България. В исторически план са изследвани факторите, обуславящи спецификата на стандартизацията в българското счетоводство и са очертани насоките на бъдещото ѝ развитие.

Докторант: **Мария Славчева Маркова**

Научен ръководител: Проф. д-р Снежана Башева

Година на защита: 2014

Тема на дисертационния труд: „Счетоводни аспекти на концесиите”

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Направено е научно обобщение на приложимата нормативна уредба, касаеща проблематиката за концесиите и е постигнато систематизиране на правната и счетоводна регламентация на този вид отчетни обекти;
2. Направено е аргументирано становище за създаването на единен нормативен документ за счетоводно регулиране, доколкото законодателствата на държавите регулират концесията в зависимост от географската специфика на региона и потребностите на населението му, но общите принципи при концесионните договори успешно функционират във всяка страна;
3. С приложимия научен инструментариум са изследвани и систематизирани допустимите класификационни критерии по отношение на концесионните права и е постигнато оптимизиране на възможностите за информационно обезпечаване на концесионните сделки като счетоводен обект;
4. Идентифицирани са теоретични и практико-приложни проблеми в националното и международното счетоводно регулиране на концесионните сделки;
5. Предложени са научно-обосновани подходи за формиране на първоначалната оценка на концесионното право, съобразени с вида на правата – концесия за добив, строителство и услуги;
6. Разработени са и са предложени теоретични и практико-приложни модели за счетоводно отчитане, представяне и оповестяване на концесионните договори, от позициите на концедента и на концесионера.

Докторант: **Атанаска Ивова Филипова - Сланчева**

Научен ръководител: Проф.д-р Стоян Стоянов

Година на защита: 2014

Тема на дисертационния труд: **„Счетоводството като информационно-контролна система при управлението на кредитния риск в банките“**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Изследват се счетоводните проблеми, свързани с третирането и дефинирането на финансовите активи при прилагането на различните подходи (бази) за признаване и оценяване.
2. Във връзка с предстоящите промени в МСФО са представени основните насоки за разширяване и усъвършенстване методологията за отчитане и представяне на финансовите активи, като по-конкретно е определена ролята на МСФО 9 във връзка с изясняване подхода на очакваните загуби по кредитите.
3. Изследвани са съществуващите методи и практики при управлението на кредитния риск в търговските банки и са набелязани отделни препоръки към надзорните органи по отношение на подходите и процедурите за регулиране на кредитния риск чрез използване на система от капиталови буфери.
4. Направен е сравнителен анализ на кредитния риск между две български банки във втора група към края на 2012 г. с различни обеми на кредитни портфейли и пазарен дял, като въз основа на резултатите от анализа са дадени предложения за предотвратяване на конкретни пропуски и слабости при управление на кредитния риск в банките.
5. Извършено е емпирично изследване на структурата и динамиката на кредитните портфейли и на управлението на капиталовата позиция на банковата система в България за периода 2009 – 2012 г., в резултат на което са обосновани предложения за подобряване на анализите за банковата система с цел по-ясна представа за силните и слабите страни в кредитната дейност на търговските банки у нас.
6. В контекста на анализа на имущественото и финансовото състояние на банките и банковата система е изведена необходимостта от извършване на стрес-тестове във връзка със съществените активи на банките, които са основни носители на кредитен риск, и свързаните с тях фактори като обема на предоставените кредити, коефициентите на миграция на отделните групи класифицирани кредити, размера на начислените разходи за обезценка, специфичните провизии за кредитен риск и др.
7. Във връзка с въвеждането на новата рамка за капиталова адекватност Базел III се разработват идеи и се отправят препоръки, които биха представлявали интерес за банковия мениджмънт в страната.

Докторант: **Ива Маркова Андреева**
Научен ръководител: Проф. д-р Емилия Миланова
Година на защита: 2014

Тема на дисертационния труд: **„Съвременни финансово-счетоводни аспекти на управлението на кредитния риск и риска от контрагента в банките“**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Извършено е изследване на теоретико-методологичните аспекти на кредитния риск, като е подчертана ролята на информационното осигуряване и контрола за ефективното и ефикасното му управление в банките.
2. Проучени са методите и подходите, които банките използват за управление на кредитния риск и е направен изводът, че въвеждането на вътрешни подходи (IRB) за управление на кредитния риск ще помогне на банките да го оценяват по-точно. Характеризирани са капиталовите изисквания за управление на кредитния риск в контекста на действащата нормативна уредба и новото споразумение за капитала (Базел III) и е дефинирано мястото на счетоводната система в този процес.
3. Идентифицирани са характеристиките на риска от концентрация и недостатъците при неговото управление. Изведени са общите принципи, които следва да се спазват за минимизирането му и ролята на счетоводно-информационното му осигуряване. Доказано е, че подобрените изисквания за оповестяване на счетоводната информация във финансовите отчети на банките ще осигурят по-ясна и разбираема информация за потребителите относно приетите от банките политики за управление на кредитния риск.
4. Извършен е научно-приложен анализ на проблемите, свързани с управлението на риска от контрагента в търговския портфейл на банките и са направени препоръки за неговото подобряване - с помощта на новите принципни изисквания за счетоводното третиране на сделките с деривативни инструменти съгласно МСФО 9, които предвиждат опростяване, както и благодарение на капиталовите изисквания за кредитен риск от контрагента, съгласно подобрената капиталова рамка на Базелските стандарти.
5. Направен е обстоен преглед на съвременния обществен дебат в областта на финансовите инструменти, като са анализирани отделните фази на стандарта (МСФО 9: „Финансови инструменти“) и е определен ефекта от неговото прилагане. Изяснена е същността на подхода на очакваните загуби по кредитите (EL), чието използване ще доведе до по-голяма прозрачност на провизирането, като същевременно ще се постигне уеднаквяване на надзорните и счетоводни изисквания. Обоснована е ролята на справедливата стойност като база за оценка на много от финансовите инструменти.
6. Направена е научно-приложна интерпретация на хеджирането като средство за управление на риска и представянето на ефекта от него във финансовите отчети на банките.

Докторант: **Худаир Абас Албаяти**
Научен ръководител: Проф.д-р Даниела Фесчиян
Година на защита: 2014

Тема на дисертационния труд: **„Признати стойности и парични потоци във финансовото отчитане според англо - саксонската школа“**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Изяснени са същността и особеностите на оценяването като метод на счетоводството и въздействието на приложимите оценки върху финансовите резултати и финансовата стабилност (мощта) на стопанската единица.
2. Изследвана е в исторически аспект ролята на стопанството и финансовите средства като основа за формиране на информационните потребности за паричните потоци с оглед тяхното управление и вземане на стопански решения.
3. Анализирани са приложимите оценки в счетоводството и са очертани възможностите за професионална манипулация на финансовите отчети и въздействието на оценките върху достоверността на информацията в тях.
4. Дефинирани са ликвидните активи (средства) и е разкрита тяхната жизнено важна роля за действащата единица, като са направени предложения относно тяхното подходящо представяне и управление.
5. Направени са предложения за разширяване на оповестяванията относно дефинирането, класифицирането и оценяването на финансовите активи и на тази база, за реструктуриране представянето на финансовите потоци.

Докторант: **Лиляна Костадинова Камбурова**
Научен ръководител: проф. д-р Емилия Миланова
Година на защита: 2014

Тема на дисертационния труд: **„Репутацията на предприятието като обект на счетоводството – проблеми на признаване, отчитане и оповестяване“**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Направен е научно-приложен анализ и е идентифицирано проблемното поле в теорията и практиката на счетоводното отчитане на репутацията на предприятието, като са изведени нерешените проблеми относно признаването, отчитането и оповестяването на вътрешносъздадената репутация (ВтСР).
2. Формулирано е определение за ВтСР, обединяващо, както нейната природа като икономически феномен (синергичен резултат), така и синергично взаимодействащите си фактори, което позволява да се изследват и предлагат подходи и методи за измерването ѝ.
3. Представена е система от три подхода за отчитане и оповестяване на ВтСР, която може да се приложи при анализа на ВтСР във всички предприятия. Системата позволява да се изследват синергично взаимодействащите си фактори, да се остойностяват и да се приспадат от стойността на предприятието, за да се определи комплексно създадената стойност на ВтСР.
4. Предложено е доразвитие на метода на Блум „Отчет за пазарна капитализация“, чрез което по-точно и по-полезно за инвеститорите се отчита и оповестява ВтСР за листваните на фондовата борса компании – MCS plus (a). Направено е и второ доразвитие на метода, приложимо за нелистваните на фондовата борса компании - MCS plus (b).
5. Констатирани са и са анализирани нови връзки и зависимости между стойността на репутацията и типа икономическо развитие и стопанска конюнктура, за идентифицирането на които е разработен и предложен коефициент на въздействие на икономическото развитие и стопанската конюнктура.
6. Разработен е практически приложим начин за внедряване на дефинираните, в резултат на изследването, решения за отчитане и оповестяване на ВтСР без да се променя съществуващата регулаторна рамка.
7. Проведено е първото емпирично изследване на репутацията на листваните компании на Българската фондова борса, в което се прилагат разработените от автора решения за верификация на ВтСР, в т.ч. и в условията на икономическа криза. Резултатите от изследването недвусмислено доказват необходимостта от оповестяване на ВтСР от листваните компании и подкрепят основната теза на дисертационното изследване, а именно че ВтСР е основен фактор на икономическото развитие на компанията.

Докторант: **Любка Костадинова Камбурова**
Научен ръководител: проф. д-р Снежана Башева
Година на защита: 2014

Тема на дисертационния труд: **„Съвременни аспекти на счетоводната политика на нефинансовите предприятия“**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Въз основа на задълбочена научна интерпретация на теоретичните постановки за същността на счетоводната политика е направен опит да се даде ново определение за счетоводната политика на предприятията от нефинансовия сектор. Предложената дефиниция дообогатява и разяснява основните аспекти в съдържанието на понятието „счетоводна политика“.
2. Обосновани са нови аспекти в съдържанието на понятието счетоводна политика. В структурно отношение счетоводната политика не следва да се ограничава само до методичния аспект, а да включва също така организационен и методологичен аспект.
3. Представено е ново съдържание на счетоводна политика, което е структурирано в три раздела: организационен, методичен и методологичен, със съответно позициониране на съставляващите я елементи по раздели.
4. С подходящи аргументи е обоснована обективната връзка между счетоводната политика и счетоводната методология. Наличието на такава връзка предопределя съотносимостта и приложимостта на счетоводната политика както към периодичното отчитане (финансовите отчети), така и към текущото счетоводство.
5. Обосновано е влиянието на счетоводната политика при анализа на финансовото и имущественото състояние на предприятията от нефинансовия сектор. Посочени са конкретни области на влияние върху общото впечатление за предприятието, представено във финансовите отчети чрез счетоводната политика, без това да е предопределено от реални изменения във финансовото и имущественото състояние на предприятието.
6. Аргументирано са доказани определени възможни начини за влияние на счетоводната политика върху финансовите резултати с цел реализиране на данъчни икономии при елиминиране на противоречието с основната цел на финансовите отчети (вярно и честно представяне на финансовото и имущественото състояние на предприятието).
7. Въз основа на теоретичния анализ на същността, структурата, съдържанието, значението и ролята на счетоводната политика като задължителна част на годишния финансов отчет е направено емпирично проучване, с което да се проверят установените в хода на изследването съществуващи проблемни въпроси. На базата на теоретичния анализ и резултатите от емпиричното проучване са направени конкретни оценки, изводи и препоръки за усъвършенстване на счетоводната политика на предприятията от нефинансовия сектор.

Докторант: **Радка Методиева Андасарова-Георгиева**

Научен ръководител: Проф.д-р Даниела Фесчиян

Година на защита: 2015

Тема на дисертационния труд: **„Управление на кредитния риск в търговските банки в условията на финансова криза (финансово – счетоводни аспекти)“**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Въз основа на задълбочено проучване на изследванията на общия риск, в частност мениджмънта на кредитния риск в банките, се разкрива неговото специфичното проявление като икономическа категория и като обект на отчитане, анализиране и надзор.
2. Въз основа на извършен сравнителен анализ на европейската и национална законова рамка е установено съответствието на приложимото българско законодателство с европейските директиви за предприемане и осъществяване на дейност на кредитните институции и за пруденциалния надзор върху тях.
3. Чрез осъществен дескриптивен анализ са изяснени подходите и критериите (моделите) за формиране на обезценки на кредитни експозиции, в резултат на което е представен практико-приложен модел за признаване на кредитни загуби за експозиции в неизпълнение.
4. Представени са проекции и насоки на потенциалното влияние на настъпилите изменения в регулаторната рамка за банките в ЕС, по-конкретно, в областта на капиталовите изисквания за кредитен риск, и прогнозираните промени в Международните счетоводни стандарти в контекста на бъдещото провизиране на загуби по кредити.
5. Обоснована е необходимостта от усъвършенстване на надзора и управлението на кредитния риск, а именно - въвеждане на по-строги регулации за качеството на активите (asset quality reviews -AQR), еднакво разработени за целия ЕС, които да поставят фундаменталните основи за ефективна оценка на банковите рискове.
6. Аргументирана е потребността от хармонизиране на капиталовите изисквания за кредитен риск с изискванията на Международните счетоводни стандарти с цел значително редуциране на проблемите и чувствително подобряване на качеството на счетоводната информация и възможностите за нейното използване за мениджмънт, контрол и регулации.

Докторант: **Петрана Тенева Годорова**

Научен ръководител: Проф.д-р Стоян Стоянов

Година на защита: 2015

Тема на дисертационния труд: **„Възможности за оптимизиране на счетоводното отчитане и счетоводния анализ на капитала в контекста на устойчивото развитие на предприятието“**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Въз основа на задълбочено проучване на икономическата литература и нормативната уредба са изследвани теоретико-методологичните въпроси и особености относно отчитането и оценяването на капитала. Обхванати са в максималния им обем и пълнота проблемите, свързани с усъвършенстване на счетоводното отчитане на капитала и оптимизиране на капиталовата структура, както и способите, механизмите и пътищата за тяхното решаване за целите на устойчивото развитие на предприятието.
2. Изследвани са особеностите и е обобщена ценна информация относно счетоводното отчитане на капитала в България и Германия. С особено значение се откроява извършеният сравнителен анализ в областта на консолидираните финансови отчети и нормативната уредба за МСП в двете страни. Направените паралели и изводи относно критериите за консолидация в Германия, които надвишават няколко пъти критериите, възприети в България, могат да бъдат полезни при предстоящото транспониране на Директива 2013/34/ЕС в Националните счетоводни стандарти. Също така при прилагането на новата Директива за изготвяне на финансовите отчети по МСФО може да се заимства подходът в немското законодателство във връзка с намаляването на административна тежест за МСП.
3. В рамките на емпиричното изследване са разработени аналитични модели за определяне на финансовата стабилност на предприятието чрез компонентите на капитала. Чрез задълбочен сравнителен анализ на финансовата дейност в публични предприятия от различни отрасли в България и Германия се извлича важна информация относно промените в цената на капитала и във финансовото състояние в периода на финансовата криза. Обобщенията, изводите и препоръките за счетоводното отчитане и представяне на капитала, които са резултат на извършеното емпирично изследване, както и дефинирането на проблемните области, са от практико приложно значение за всички предприятия в обхвата на изследването.
4. Изследвана е възможността за усъвършенстване на отчитането и счетоводния анализ на капитала чрез представяне на допълнителна информация за капитала във финансовите отчети. От тази гледна точка се предлага предоставяне на информация в приложенията към финансовите отчети относно промените в капиталовите резерви, конвертируемите облигации и обратното изкупуване на акции, както и относно грешките от минали години и промените в консолидирания собствен капитал.

5. Постига се оптимизиране на счетоводния анализ на капитала на предприятието в контекста на неговото устойчивото развитие чрез разширяване на модела на коефициентния анализ, като се включват показателите за възвръщаемост на капитала. Допълнително се обхващат основните закономерности и финансовите коефициенти за анализ на капиталовата структура и са отразени взаимовръзките между отделните фактори на влияние и промените, настъпващи в резултат от измененията в цената на капитала. Прибавянето на елементите на стойностния аналитичен модел и на различните видове риск в анализа на конкретното предприятие спомага за усъвършенстване на резултатите на изследването и може да бъде приложено за бъдещи изследвания в тази насока. Моделите са апробирани в реална среда и са приложими за предприятията, посочени в обхвата на изследването.

6. Обогатяват се методиките и способите на прогностичния счетоводен анализ на капитала и капиталовата структура на нефинансовите предприятия с цел ускоряване на устойчивото им развитие. Предвижда се допълнително оповестяване на прогнозни данни относно капиталовата стойност и ключови финансови показатели във финансовия отчет. Предложени са мерки за усъвършенстване на прогностичния анализ чрез предоставяне на пояснения на очакваните развития за оповестените показатели и обяснителни бележки във връзка с причините за съществени отклонения от прогнозата.

Докторант: **Николина Красимилова Николова**

Научен ръководител: Проф. д-р Румяна Пожаревска

Година на защита: 2015

Тема на дисертационния труд: „**Функции на счетоводството при банковото платежно посредничество – теоретико-приложни аспекти**“

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Направен е критичен преглед на видовете платежни операции и сравнителен анализ на кредитния превод и директния дебит, като се аргументира необходимостта от промени в директния дебит и се предлагат конкретни решения затова, някои от които предполагат и съответни промени в счетоводното отчитане;
2. Подробно са представени и характеризирани приложимите форми за безналични плащания с коментар на техните предимства и несъвършенства, като в това отношение по-специално внимание се обръща на използваните видове акредитиви и плащания чрез незабавно инкасо;
3. Най-важните постижения в дисертацията се изразяват в изследванията на същността и значението и предложенията за развитието на функциите на счетоводството при банковото платежно посредничество и по-конкретно относно:
 - а) информационната функция - предлагат се нови подходи и критерии за идентифициране, групиране и представяне на привлечените средства (депозити) и за по-пълно и точно отчитане на разплащателните операции, чрез системата на небалансовите сметки и за отчитане на санкциите (наказателните лихви) при неизпълнени плащания, след като е дадено съгласие за незабавно инкасо.
 - б) аналитичната функция - извършен е анализ на динамиката и структурата на привлечените средства (депозитите) като платежен ресурс при банковото платежно посредничество и на най-важните показатели и регулатори за банкова дейност, в съответствие с новите регламенти, базелски стандарти и наредби – ликвидност, платежоспособност (капиталова адекватност), рентабилност и други, като е разкрита взаимната връзка и обусловеност между тях и значението им за анализа и оценката на банковото платежно посредничество.
 - в) контролната функция
 - върху основата на анализ и оценка на системата за вътрешен контрол в банките се правят конкретни предложения за промени в нея, чрез отделяне и организиране на отделни системи за вътрешно– финансов (счетоводен) контрол и вътрешен одит;
 - върху базата на задълбочен преглед на отделните форми за външен банков контрол – надзорен контрол (банков надзор) и одиторски контрол (независим финансов одит се разкрива тяхната важна роля и значение за банковата дейност и по-конкретно за платежното посредничество. Изясняват се разликите и връзките между тях и се аргументира необходимостта от засилване координацията между тях.

Докторант: **Ясен Красимиров Даскалов**
Научен ръководител: Проф.д-р Даниела Фесчиян
Година на защита: 2016

Тема на дисертационния труд: „**Модели за финансово-счетоводен мениджмънт на финансовите инструменти в банките**“

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Въз основа на изследване на теоретични постановки за същността на финансовите инструменти те са определени като икономическа категория. За целта на дисертационното изследване са дефинирани и систематизирани две подкатегории финансови инструменти, описващи икономически отношения:

а) подкатегория финансови инструменти, описващи отношения, при които движението на парите е от собственика им към създаден от него (или от група собственици) икономически субект (предприятие).

б) подкатегория финансови инструменти, описващи отношения, при които движението на парите е от собственика им към икономически субект, който ги заема за временно ползване.

2. Чрез проспективен анализ на очакваните промени от въвеждането на МСФО 9 Финансови инструменти, са очертани и изследвани двете основни направления в новия подход за счетоводното отчитане на финансовите инструменти в банките: класифициране на финансовите инструменти и признаване на загубите от обезценка - "очаквана загуба".

3. Въз основа на извършен сравнителен анализ на банковия и финансовия мениджмънт са представени същностната характеристика на финансово-счетоводния мениджмънт в банките и ролята на счетоводната информация за неговото осъществяване.

4. Чрез прилагането на системния подход е извършено изследване на същността на счетоводната информационна система като система за "производство" на счетоводна информация и основен инструмент за осъществяването на успешен комуникационен процес и обосноваване на ефективни управленски решения в банките.

5. Разработен е модел за финансово-счетоводен мениджмънт на финансовите инструменти "Ликвидност-Капиталова адекватност", базиран на използването на счетоводна информация. С прилагането на модела се създава система от съотношения между ликвидните активи и собствения капитал в банките. Очакванията са да се постигне по-ефективен финансово-счетоводен мениджмънт на финансовите инструменти при съвместното управление на ликвидността и капиталовата адекватност на банките.

6. Разработен е модел за оценяване на достатъчността на оповестяването на операциите с финансови инструменти, основан на определянето на коефициент, с който да се измери достатъчността на оповестяването. Моделът обхваща оповестяваната информация за операциите, свързани с придобиването, държането, освобождаването и обезценяването на финансовите инструменти. Очакванията от прилагането му са да се постигне по надеждно оценяване на достатъчността и прозрачността на оповестяваната информация за извършваните операции с финансови инструменти от банките.

Докторант: **Георги Генков Николов**

Научен ръководител: Доц.д-р Бойка Брезоева

Година на защита: 2016

Тема на дисертационния труд: **„Теоретико-методологични и практико-приложни аспекти на класификацията и отчитането на неконвенционални финансови инструменти при издателя“**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Чрез анализ на теоретико-методологичните аспекти на счетоводното третиране на стойностните претенции към икономическите ресурси на предприятието научно се аргументира необходимостта от дихотомен подход за класификация на финансовите инструменти при издателя, изграден на база функционален признак.
2. Изведени са базисните концептуални проблеми при изграждането на дихотомен подход за класификация на източниците на финансиране на предприятието както от гледна точка на разнопосочните цели, които се преследват от класификацията, така и през призмата на различни възгледи за теорията, която обуславя представянето на финансовите отчети.
3. Очертани са основните недостатъци на действащият понастоящем подход за счетоводно третиране на финансовите инструменти при издателя в теоретичен план и са предложени конкретни решения на най-често срещаните в практиката проблеми, които възникват при приложението на конкретни изисквания на подхода.
4. Изработена е обща рамка за качествена оценка на даден подход за класификация, въз основа на която се обосновава и доказва тезата, че от всички анализирани алтернативни подходи единствено подходът на основната собственост и подходът на абсорбиране на загубите притежават потенциал да заместят действащите към момента правила.

Докторант: **Жасмина Ангелова Тошкова**
Научен ръководител: Доц. д-р Мая Начкова
Година на защита: 2016

Тема на дисертационния труд: **„Проблемът за достоверността на финансовите отчети“**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Въз основа на задълбочено проучване на икономическата литература и нормативната уредба са изследвани теоретико-методологичните въпроси и особености на достоверността на финансовите отчети. Обхванати са в максималния им обем и пълнота проблемите, свързани с достоверността на финансовите отчети, както и способите, механизмите и пътищата за тяхната превенция и решаване за целите на устойчивото развитие на предприятието.
2. Обобщена е значима информация и са изследвани особеностите относно появата, развитието и следствията от кризата на доверие във финансовите отчети в навечерието на 21-ви век. В резултат на извършения анализ на причините за кризата на доверие са изведени и подробно характеризирани две нови класификации на основните мотиви за извършване на измами с недостоверни финансови отчети – финансови и репутационни мотиви.
3. Чрез задълбочен анализ на трите теоретични подхода за вземане на етични решения – утилитарния подход, подхода на правата и задълженията и подхода на справедливостта е адаптирана възможността за научно-приложно изследване върху достоверността на финансовите отчети. Изследваните етични дилеми, включително и свързаните с достоверността на финансовите отчети, могат да се решават на фона на разгледаните три основни етични теории на нравствеността. Изведените модели с научно-приложен характер и изводите, направени в резултат на тяхното приложение могат да се използват както от проверяващите одитори, така и от всички, които взимат решения относно достоверността на финансовите отчети.
4. Синтезиран е нов списък с червени знамена на база на анализ на списъка с червени знамена на Американския институт на дипломираните експерт-счетоводители, на Международните одиторски стандарти и на списъка, съставен след направено проучване сред големите одиторски компании в САЩ. В предложения нов списък е приложен нов, оригинален подход за класификация на индикациите за червени знамена според три вида принадлежност. Предложеният нов списък, структуриран по групи фактори, обхваща най-приложимите индикации за червени знамена спрямо икономическата обстановка в страната и тенденциите в психологическите нагласи на българина. Той слага акцент на преценката на одитора спрямо служителите и ръководния персонал като най-сериозна индикация за наличие на измама във финансовите отчети на предприятието. Наличието на индикации от този тип би могло да се забележи от значително по-опитни одитори с дълъг стаж в одиторската професия, тъй като те биха оценили и приложили по-ефективно разгледаните индикации за измама от сравнително по-новите одиторски практики.

5. Изследвана е възможността за справяне с проблема с достоверността на финансовите отчети чрез повишаване качеството на одиторските услуги. В рамките на извършеното емпирично изследване са направени обобщения и изводи, дадени са препоръки и са дефинирани проблемни области с приложно значение за повишаване качеството на одиторските услуги в България, с цел постигане на достоверност на финансовите отчети. Извършен е статистически анализ, разработен на SPSS, чрез който са потвърдени или отхвърлени хипотези за важни въпроси и взаимовръзки, отнасящи се до повишаване качеството на одиторски- те услуги и гарантиране достоверното представяне на информацията във финансовите отчети.

6. Подробно са разработени, представени и описани приложни модели за оценка на одитните практики в България. Моделите са съставени на базата на разписана методология на одиторските практики и са представени като: модел за оценка на структурата на одиторските практики, модел за определяне на коефициент на регионална база за брой на предприятия на одитор, модел за определяне на коефициент на приход на наето лице в одитния сектор, модел за определяне структурата на одитната методология и модел за адекватност на цени-те на одитните ангажменти. С цел да се докаже тяхната практическа функционалност, моделите за оценка са апробирани. От практическото им приложение са обобщени изводи, открити са закономерности и са изведени логически следствия с цел повишаване качеството на одиторските услуги и решаване на проблема с достоверността на финансовите отчети.

Докторант: **Теодора Василева Златанова**

Научен ръководител: Доц.д-р Камелия Савова

Година на защита: 2017

Тема на дисертационния труд: **„Методологични и приложни аспекти на счетоводството в органите на съдебната власт в република България“**

Научни приноси в дисертационния труд:

А. В научно-теоретичен аспект:

1. Изяснена е икономическата същност на дейността на органите на съдебната власт и на тази база са открити спецификите на счетоводството в нея. Дефинирана е счетоводната система на съдебната власт за целите на дисертационното изследване и са представени основните елементи в нейната организационна структура в съответствие с действащата нормативна уредба и приложимите практики.
2. Изследвана е същността на принципите на счетоводството и са изведени особеностите на проявлението им в счетоводството на предприятията в публичния сектор и по-специално на органите на съдебната власт. Счетоводните принципи са разгледани в ретроспекция, като същевременно теоретично е осветлена сегашната им интерпретация в Закона за счетоводството.

Б. В практико-приложен аспект:

1. Представен е настоящият статут на отчитане на обектите на счетоводството в органите на съдебната власт и е обоснована необходимостта от усъвършенстване на организацията и методологията на сегашната счетоводна система.
2. Направен е критичен анализ на нормативната база в дейността и счетоводството на органите на съдебната власт и са дадени конкретни оценки и препоръки.
3. Разгледани са финансовите отчети, които съставят органите на съдебната власт и са направени предложения за отделни подобрения в структурата и съдържанието им.
4. Представени са резултати от проведено предварително допитване (анкета) със служители на финансово-счетоводните звена на органите на съдебна власт, като резултатите от него са използвани при оформяне на направените предложения с цел използване на счетоводната информация за нуждите на управлението.
5. В резултат на дисертационното изследване са направени конкретни предложения за оптимизирането на структурата и усъвършенстване на организацията на финансово-счетоводната дейност в съдебната система като важна предпоставка и необходимо условие за успешното осъществяване на съдебната реформа. В този план се препоръчват прилагане на определени процедури (инструменти), като програмно бюджетиране, прекрояване на съдебната карта, оптимизиране на заетата щатна численост и други.

Докторант: **Илонка Свиленова Денева**
Научен ръководител: Доц.д-р Росица Иванова
Година на защита: 2017

Тема на дисертационния труд: **„Методика за анализ на финансовото равновесие на предприятието – състояние и насоки за усъвършенстване“**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Финансовото равновесие се обосновава като икономическа категория. То се разглежда и неговата същност се изяснява от позициите на системния подход. На тази основа се извежда становището на автора на дисертационния труд за същността на финансовото равновесие на предприятието.
2. Изхождайки от позициите на системния подход се идентифицират и обосновават елементите от състава на системата, дефинираща финансовото равновесие на предприятието, а именно финансовата устойчивост, рентабилността и ликвидността. На основата на критичен анализ на съществуващите възгледи за същността на тези елементи са надградени и доразвити становищата за тяхната същност от позициите на системата за финансово равновесие на предприятието.
3. Надградена и подобрена е системата от финансови показатели за анализ на финансовата устойчивост, рентабилността и ликвидността, като се търсят взаимовръзките и обвързването на тези показатели. Постига се обвързване между финансовата устойчивост и ликвидността посредством добавянето на показател за ликвидност в системата от относителни показатели за анализ и оценка на финансовата устойчивост. Същевременно с това са прецизирани значенията на някои от показателите в системата. Става дума за значенията на коефициентите на финансово напрежение, на задлъжнялост на база нетен дългов капитал и на абсолютна ликвидност. По този начин се открояват възможностите за извеждането на модели за анализ и оценка на отделните елементи на системата от гледна точка на взаимодействията помежду им, като именно при тези взаимодействия може да се постигне състоянието на финансово равновесие на предприятието.
4. Разработена е теоретично обоснована методика за анализ и оценка на финансовото равновесие на предприятието. Тази обща методика се основава на конкретните частни методики за анализ на финансовата устойчивост, рентабилността и ликвидността. Конкретните предложени методики доразвиват и надграждат съществуващите в момента методики за анализ.

5. Подобрените методики за анализ на финансовото равновесие и на елементите от неговия състав са апробирани по данни от финансовите отчети на работещи предприятия от шивашката индустрия, които осъществяват дейността си в страната. Получените от проведеня анализ резултати показват, че подобрените методики за анализ и оценка на финансовата устойчивост, рентабилността и ликвидността са напълно приложими в стопанската практика и са с определена степен на полезност за финансовия мениджмънт. По същество това е принос с практико-приложен характер и предназначение.

6. Въз основа на проведеня анализ по данни от дейността на разглежданите предприятия се предлага модел за систематизиране на силните и слаби страни от тяхната дейност и състояние, въз основа на който резултатите могат да се групират и да се даде комплексна оценка за финансовото равновесие, неговото нарушаване, или финансовото неравновесието на предприятието.

Докторант: **Николай Димитров Кацарски**
Научен ръководител: Проф.д-р Стоян Стоянов
Година на защита: 2017

Тема на дисертационния труд: „**Финансови отчети на застрахователите – теория, методология и практика**“

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Извършен е преглед и анализ на настоящия статут на организацията и методологията на счетоводството в застрахователните дружества, дадена е оценка на някои от приложимите практики и е обоснована необходимостта от усъвършенстването им.
2. Изследвано е влиянието от транспонирането на Платежоспособност II в застрахователния сектор в България и необходимостта от разработването на нови модели за оценка и представяне на активите и пасивите на застрахователните дружества.
3. Разработен е модел за съставянето на интегриран отчет във взаимна връзка и обусловеност с годишния финансов отчет на застрахователното дружество.
4. Представена е система от показатели и методики за анализ и оценка на имущественото и финансово състояние на застрахователното дружество, въз основа на информация от интегриран отчет.
5. Очертани са определени насоки за промени в процедурите по съставяне и представяне на финансовите отчети на застрахователите.
6. Изследвано е специфичното проявление на принципите за признаване, оценяване и представяне на позициите във финансовите отчети на застрахователите.

Докторант: **Мартин Валентинов Танчев**

Научен ръководител: Проф. д-р Румяна Пожаревска

Година на защита: 2017

Тема на дисертационния труд: **„Проблеми при счетоводното отчитане и одита на проекти, финансирани от европейските фондове и международни институции“**

Научни приноси в дисертационния труд:

1. Разработена е и е предложена концепция за счетоводно третиране на жизнения цикъл на проект, финансиран от европейски програми и фондове или от други международни институции, като реализация на управленската и информационната функции на счетоводството.
2. Разработен е и е предложен модел за цялостно счетоводно отчитане и представяне на проект, финансиран от европейски програми и фондове или от други международни институции, чието прилагане ще оптимизира отчитането и оповестяването в годишния финансов отчет на нефинансовите предприятия.
3. Разработен е и е предложен модел за контролните процедури на проект, финансиран от европейски програми и фондове или от други международни институции, с оглед по-пълно реализиране на контролната функция на счетоводството;
4. С цел усъвършенстване на отчетния процес е предложено въвеждането на допълнителен критерий в СС 20 за признаване на приход от финансиране по европейски или други международни програми и проекти, съобразен със спецификите на проектните дейности и плащания. Разширена е формулировката на критерия за признаване на приход: входящите парични потоци да бъдат признати като приход от финансиране, след счетоводното регистриране на съответния разход, който те са предназначени да компенсират и след достигането до приемлива гаранция за бенефициента, че условията за получаване на финансиране ще бъдат изпълнени.

Приноси във вид на анализи, оценки и предложения с приложен характер:

1. Направен е преглед на съществуващата национална счетоводна теория и практика относно отчитането на проектите, финансирани от европейски програми и фондове или от други международни институции и са формулирани приложими понятия за целите на дисертационния труд.
2. Идентифицирани са проблемни полета при счетоводното отчитане на жизнения цикъл на проект, финансиран от европейски програми и фондове или от други международни институции, и са предложени решения за тяхното преодоляване, и по-конкретно: счетоводно представяне на авансовите плащания; признаване за счетоводни цели на приходи от финансиране; счетоводно представяне и оповестяване на придобити ДМА, като резултат от финансирането; счетоводно третиране на погинали ДМА преди изтичане на възприетия пет годишен срок на полезен живот.

3. Направен е преглед на съществуващата теория и практика по отношение на контролните процедури на проекти, финансирани от европейски програми и фондове или от други международни институции, като от дисертантът са идентифицирани две нови проблемни полета: нарушаване на установените международни правила и принципи, при извършването на независим одит на проекти; необходимост от промяна в начина на възлагане и на заплащане на одиторската услуга. Във връзка с това са предложени решения за тяхното преодоляване.